

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: MA/RE/0660/23(2)

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN
SeneddDCC@senedd.cymru
Swyddfa.breifaf@senedd.cymru

30 Mehefin 2023

Annwyl Huw,

Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru ar y Bil Ardrethu Annomestig

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'r argymhellion a nodir yn adroddiad y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad ar y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar y Bil Ardrethu Annomestig (y Bil). Gofynnodd y Pwyllgor am ymateb i Argymhelliad 2 o fewn 10 diwrnod gwaith. Hoffwn achub ar y cyfle i ymateb i argymhellion eraill y Pwyllgor ar yr un pryd.

Argymhelliad 1: Rydym o'r farn bod y cymalau o'r Bil a'r Atodlen i'r Bil a nodir yn y Memorandwm o fewn diben sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, fel y'i disgrifir yn Rheol Sefydlog 29, a bod angen cydsyniad y Senedd ar eu cyfer o ganlyniad i hynny.

Rwy'n croesawu cadarnhad y Pwyllgor ei fod yn cytuno â dadansoddiad Llywodraeth Cymru o'r darpariaethau yn y Bil y bydd angen cael cydsyniad y Senedd ar eu cyfer.

Argymhelliad 2: Dylai'r Gweinidog egluro a rhoi rhagor o fanylion i'r Senedd ynghylch pam y mae Llywodraeth Cymru wedi newid ei safbwynt fel ei bod bellach yn fodlon ar y pwerau dirprwyedig yng nghymal 13 ac ym mharagraffau 49 a 50 o'r Atodlen i'r Bil. Dylai'r Gweinidog ddarparu'r eglurhad a'r manylion hyn o fewn 10 diwrnod gwaith ar ôl i'r adroddiad hwn gael ei gyhoeddi, neu dylai gwybodaeth o'r fath gael ei nodi yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol nesaf a gyflwynir gerbron y Senedd, pa un bynnag sydd gynharaf.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru
Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Yn gyntaf, hoffwn egluro nad yw Llywodraeth Cymru wedi newid ei safbwynt. Ar adeg cyhoeddi'r Memorandwm, roeddem yn ystyried ein safbwynt, fel y nodwyd yn y Memorandwm.

Mae'r mater hwn yn gymhleth, gyda maes polisi datganoledig a swyddogaethau awdurdod a gedwir yn ôl sy'n gysylltiedig yn fwriadol, er mwyn galluogi rhywbeth newydd ac arloesol. Dim ond Cyllid a Thollau ei Fawrhydi (CThEF) sy'n gallu darparu'r rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* i Gymru, am fod y rhaglen yn dibynnu ar rannu a chysylltu gwybodaeth a gedwir gan CThEF am ardrethi nad ydynt wedi'u datganoli, yn ogystal â gwybodaeth am ardrethi annomestig. O ganlyniad, byddai unrhyw is-ddeddfwriaeth a gaiff ei gwneud o dan y pwerau sydd wedi'u dirprwyo i Gomisiynwyr CThEF yn cael effaith uniongyrchol ar y swyddogaethau a roddir gan y Bil i CThEF, ac yn newid y gofynion a roddir ar dalwyr ardrethi annomestig. Mae hyn yn golygu bod pob un o'r opsiynau i sicrhau y gellir darparu'r rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* yng Nghymru yn galw am gyfaddawd, mewn rhyw ffordd neu'i gilydd.

At ei gilydd, o ystyried y gwahanol ffactorau hyn a chyd-destun y darpariaethau penodol, rwyf wedi casglu bod y pwerau dirprwyedig a'r ddyletswydd i ymgynghori â Gweinidogion Cymru yn briodol er mwyn hwyluso'r gwaith o weinyddu'r system *Digideiddio Ardrethi Busnes*, y mae angen iddo weithredu mewn modd cyson ledled Cymru a Lloegr. Mae'r pwerau hyn yn gyfyngedig ac nid oes angen eu harfer er mwyn rhoi'r fframwaith deddfwriaethol a amlinellir yn y Bil ar waith. Dim ond pan ystyrir bod angen gwneud newid gweinyddol perthnasol er mwyn sicrhau bod CThEF yn rhedeg y rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* yn effeithiol y byddant yn cael eu defnyddio.

Ni ragwelir y bydd angen, nac awydd, i ddeddfu'n wahanol o dan y pwerau dirprwyedig mewn perthynas â Chymru. At hynny, byddai'r posibilrwydd o ddefnyddio dull amgen yn arwain at risg na fyddai'r system yn gweithredu mewn modd effeithiol na chyson. Drwy weithredu fel hyn, gellir sicrhau y bydd modd cyflawni nodau'r rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* a gwireddu'r manteision a fwriedir yng Nghymru.

Argymhelliad 3: Dylai'r Gweinidog gadarnhau a oedd Llywodraeth Cymru yn chwilio am opsiynau i ddefnyddio deddfwriaeth a gyflwynwyd i'r Senedd i geisio newid y weithdrefn graffu ar gyfer rheoliadau a wnaed o dan baragraff 5(13A) yn Atodlen 7 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.

Gallaf gadarnhau, wrth bennu'r ffordd orau ymlaen, fod Llywodraeth Cymru wedi gweld nad oedd cyfrwng deddfwriaethol Seneddol a fyddai'n addas i fynd i'r afael â'r mater hwn o fewn yr un terfyn amser, ac na fyddai modd creu cyfrwng o'r fath heb gael effaith niweidiol anghymesur ar ein rhaglen deddfwriaethol ehangach.

Argymhelliad 4: Dylai'r Gweinidog nodi'n fanwl, gan ddefnyddio Rheoliadau Ardrethi Annomestig (Lluosydd) (Cymru) 2022 a Rheoliadau Ardrethi Annomestig (Lluosydd) (Cymru) 2023 fel enghreifftiau ymarferol, yr heriau ymarferol a'r effeithiau negyddol o ran gwaith craffu'r Senedd yn sgil y weithdrefn bresennol ar gyfer gwneud rheoliadau o dan baragraff 5(13A) yn Atodlen 7 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.

Hoffwn gadarnhau yn gyntaf fod y Pwyllgor yn gywir nad oedd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (“Deddf 2021”) yn cyflwyno nac yn newid y weithdrefn hon. Yn lle hynny, fe gadwodd y weithdrefn a oedd eisoes wedi ei sefydlu, sy'n gyson â'r weithdrefn sy'n gymwys yn Lloegr. Mae sylw wedi cael ei dynnu at yr heriau ymarferol a'r cyfyngiadau o ran amseru ers i Ddeddf 2021 gael ei datblygu a'i chyflwyno (ar 18 Tachwedd 2019). Mae hefyd yn wir na fydd cyfyngiadau o'r fath ar y pŵer cyfatebol sydd gan Lywodraeth y DU bellach, yn sgil y Bil. Mae hyn yn berthnasol am fod penderfyniadau sy'n cael eu gwneud gan Lywodraeth y DU ar osod y lluosydd yn ei Datganiadau Hydref, ac unrhyw gyllid canlyniadol perthnasol, yn arwain at oblygiadau ar gyfer ystyriaethau polisi a chyllidebu Llywodraeth Cymru. Os bydd cyfyngiadau ar ein gallu i arfer y pŵer hwn nad ydynt yn effeithio ar Lywodraeth y DU yn yr un modd, yng nghyd-destun y rhyngddibyniaethau hyn ac amserlen dynn ar gyfer gwneud rheoliadau, gallai hyn beryglu'r defnydd effeithiol ohono. Yn y blynyddoedd diwethaf, mae Datganiadau Hydref Llywodraeth y DU wedi bod yn cael eu gwneud braidd yn hwyr yng nghylch y gyllideb: gallai hyn gulhau'r amser sydd ar gael i Lywodraeth Cymru ar gyfer gwneud penderfyniadau ar y defnydd o gyllid canlyniadol ac ar gyfer gwneud rheoliadau.

Mae'r cyfyngiadau presennol ar amser yn creu cysylltiad rhwng rheoliadau a chyfrifiadau ar y lluosydd, a gwaith y Senedd i ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol am y flwyddyn. Nid yw rheoliadau'n effeithiol oni bai eu bod yn cael eu cymeradwyo gan y Senedd *cyn* iddi gymeradwyo'r adroddiad cyllid llywodraeth leol am y flwyddyn, neu cyn 1 Mawrth (pa un bynnag sydd gynharaf). Fodd bynnag, nid yw cyfrifiad terfynol y lluosydd gan Weinidogion Cymru yn ddilys oni bai ei fod yn cael ei wneud *ar ôl* i'r Senedd gymeradwyo'r adroddiad cyllid llywodraeth leol neu ar ôl 1 Mawrth. Mae'r angen hwn i ddibynnu ar pryd y mae'r Senedd yn ystyried yr adroddiadau cyllid llywodraeth leol yn creu “targed symudol” mewn cysylltiad â gosod y lluosydd.

Os yw amserlen y Senedd yn pennu y bydd yn ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol yn fuan ar ôl Datganiad Hydref Llywodraeth y DU a Chyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru (naill ai am fod y cyllidebau'n hwyrach na fel arfer, neu fod yr adroddiad yn gynharach), bydd ond ychydig iawn o amser i lunio rheoliadau, ac mae'n bosibl bydd yr amser craffu yn fyrrach o ganlyniad i hynny. Tynnwyd sylw at y posibilrwydd y byddai canlyniad o'r fath yn codi mewn cysylltiad â'r rheoliadau a effeithiodd ar osod y lluosydd ar gyfer 2020-21. Yn yr achos hwn, trefnwyd yn wreiddiol y byddai'r Senedd yn ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol ar 19 Rhagfyr 2019. Felly mae'r rheoliadau hyn yn enghraifft well o sut y gallai'r mater penodol y cyfeirir ato yn yr argymhelliad hwn godi. Ym mis Rhagfyr 2019, roedd Deddf 2021 eisoes wedi cael ei gyflwyno gerbron y Senedd. Dylid nodi bod Adolygiad o Wariant Llywodraeth y DU a gyhoeddwyd ar 25 Tachwedd 2019 wedi arwain yn y pen draw at oedi'r amser ar gyfer gwaith craffu'r Senedd ar yr adroddiad cyllid llywodraeth leol a rheoliadau'r lluosydd.

Fel arall, os yw amserlen y Senedd yn pennu y bydd yn ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol yn nes o lawer at ddechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi, gall hyn ganiatáu ddigon o amser ar gyfer llunio a chraffu ar reoliadau cyn y dyddiad hwnnw. Fodd bynnag, am na ellir cyfrifo'r lluosydd terfynol tan ar ôl y dyddiad hwnnw (neu 1 Mawrth os yw'n gynharach), mae hyn yn arwain at oedi diangen o ran rhoi eglurder i awdurdodau bilio a thalwyr ardrethi yng Nghymru. Gwelwyd yr effaith hon ar y rheoliadau penodol y cyfeirir atynt yn yr argymhelliad hwn, am fod y Senedd wedi ystyried yr adroddiadau cyllid llywodraeth leol perthnasol ar 1 Mawrth 2022 a 28 Chwefror 2023.

Bydd y newidiadau arfaethedig yn sicrhau bod y Senedd yn cael cyfle cyson i wneud gwaith craffu, cyn i unrhyw reoliadau gael eu gwneud, ac yn lleihau'r risg o oedi o ran bilio. Bydd awdurdodau lleol a thalwyr ardrethi yng Nghymru yn cael eglurder mor gynnar â phosibl ac ni fyddant o dan anfantais o'u cymharu â'u cymheiriaid yn Lloegr.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am ei ystyriaeth fanwl o'r Memorandwm a gobeithiaf fod yr ymatebion a roddwyd gennyf i'r argymhellion yn darparu'r eglurder pellach y gofynnwyd amdano.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad, ac i'r Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai, Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig, a'r Pwyllgor Cyllid.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Rebecca Evans". The signature is written in a cursive, flowing style.

Rebecca Evans AS/MS

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

Minister for Finance and Local Government